

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

HÖGSTA DOMSTOLEN
JS 03

INKOM: 2021-08-18
MÅLNR: B 4450-21
AKTBIL: 8

Daniel Constantin ./. riksåklagaren ang. grovt rån

(Hovrätten för Västra Sveriges dom 2021-06-18 i mål B 3065-21)

Högsta domstolen har beslutat att riksåklagaren ska svara skriftligen på överklagandet. Svaret ska särskilt avse frågan om tillämpningen av 34 kap. 2 § brottsbalken. Jag vill anföra följande.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och ser inte att det finns något skäl att meddela prövningstillstånd med anledning av överklagandet.

Bakgrund

Åtalet och tingsrättens dom

Daniel Constantin åtalades i april 2021 för mord och grovt rån. Brotten angavs vara begångna den 27 februari 2013.

Tingsrätten dömde Daniel Constantin för grovt rån till fängelse i fyra år och sex månader. Åtalet för mord ogillades.

När det gäller frågan om påföljd uttalade tingsrätten följande.

Daniel Constantin förekommer inte i det svenska belastningsregistret. Enligt uppgift avtjänar han för närvarande i sitt hemland, Rumänien, ett straff om 8 år 1 månad för våldtäkt.

För det allvarliga brott som Daniel Constantin befunnits övertygad om kan annan påföljd än fängelse inte komma i fråga. Enligt den vid tidpunkten för gärningen gällande lagstiftningen uppgår minimistrafvet för grovt rån till fängelse fyra år. Det grova rån som Daniel Constantin har gjort sig skyldig till har ett straffvärde som ligger långt över minimistrafvet för grovt rån. Tingsrätten gör bedömningen att straffvärdet för det grova rån som Daniel Constantin har begått uppgår till fängelse sju år. Eftersom Daniel Constantin endast var 19 år gammal när brottet begicks ska straffet sättas lägre än straffvärdet. Brottet ligger långt tillbaka i tiden. Förklaringen till att lagföringen dragit ut på tiden synes till stora delar ha

sin förklaring i att Daniel Constantin tämligen omgående efter brottet lämnade Sverige. Tidsutdräkten bör därför endast marginellt inverka på straffmätningen.

I brist på vägledande domar anser tingsrätten att det inte finns möjlighet att med stöd av den i 34 kap. 2 § brottsbalken angivna asperationsprincipen betrakta det nu aktuella brottet som nyupptäckt i förhållande till brottsligheten som Daniel Constantin har begått i Rumänien.

Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att påföljden ska bestämmas till fängelse 4 år 6 månader.

Hovrättens dom

Efter att parterna överklagat fastställde hovrätten tingsrättens domslut.

Hovrätten instämde i tingsrättens bedömning att straffvärdet för det grova rånet motsvarade sju års fängelse. Vidare anfördes att Daniel Constantins unga ålder skulle beaktas vid straffmätningen. Hovrätten delade också tingsrättens uppfattning att det förhållandet att det gått lång tid sedan brottet begicks endast skulle ha en marginell betydelse vid straffmätningen. Hovrätten fortsatte på följande vis.

Daniel Constantin avtjänar ett långt fängelsestraff i Rumänien enligt en dom som inte är meddelad av svensk domstol. Det grova rånet i Sverige har begåtts före den brottslighet som Daniel Constantin dömts för i Rumänien. Precis som tingsrätten har kommit fram till anser även hovrätten att det saknas stöd för att, i rådande situation, tillämpa asperationsprincipen i 34 kap. 2 § brottsbalken och av det skälet lindra straffet. Av de skäl som tingsrätten har anfört mäter även hovrätten straffet till fyra år och sex månader. Någon annan påföljd än fängelse kan inte komma i fråga. Tingsrättens dom i fråga om påföljd ska alltså stå fast.

Överklagandet

Daniel Constantin har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, ska ogilla åtalet i dess helhet. Under alla förhållanden ska påföljden lindras. Slutligen ska utvisningsbeslutet jämte tillhörande återreseförbud upphävas.

I den del som avser målet i sak anser Daniel Constantin sammanfattningsvis att det föreligger sådana brister i utredningen att beviskraven för en fällande dom mot honom inte är uppfyllda.

I den del som avser tillämpningen av 34 kap. 2 § brottsbalken konstaterar Daniel Constantin att han avtjänar ett långt fängelsestraff i Rumänien enligt en dom som inte meddelats i Sverige. Enligt Daniel Constantin ska denna omständighet beaktas vid straffmätningen i det nu aktuella målet. Såväl tingsrätt som hovrätt har ansett att detta inte är rättsligt möjligt.

Enligt 34 kap. 2 § brottsbalken ska rätten när den dömer till en ny påföljd för ett nyupptäckt brott vid påföljdsbestämningen iaktta att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Svenska domstolar ska sedan den 15 augusti 2010 tillämpa rådets rambeslut 2008/675/RIF om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. Detta är enligt Daniel Constantin en i konventionstext angiven plikt som Sverige är bunden av och som ingen av underinstanserna har tillämpat. Eftersom det i målet är fråga om ett nyupptäckt brott borde den rumänska domen ha behandlats som en svensk dom. Asperationsprincipen ska tillämpas fullt ut.

När det gäller frågan om prövningstillstånd gör Daniel Constantin gällande dels att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, dels att det finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Som skäl för prövningstillstånd anför Daniel Constantin i korthet följande.

Hovrätten har på felaktiga grunder gett framlagt processmaterial, i ljuset av den praxis som Högsta domstolen angett för hur indiciebevisning rättsligt ska värderas, ett annat värde än vad processmaterialet rätteligen borde ha givits och därmed kommit fram till fel utgång i målet.

I rättsfallet RH 2012:54 har hovrätten beaktat en utländsk dom vid sin prövning och därvid uttalat att rättsläget vad gäller beaktande av utländska domar vid tillämpningen av 34 kap. brottsbalken är oklart. Hovrätten ansåg sig vara bunden av 2008 års rambeslut vid straffmätningen.

Enligt Daniel Constantin är rättsläget oklart vad gäller om hänsyn ska tas till utländska domar vid tillämpningen av 34 kap. brottsbalken. Med hänsyn till att domstolarna i allt större utsträckning vid straffmätningen kommer i kontakt med utländska förhållanden görs det gällande att det finns ett konkret behov av ett klarläggande av Högsta domstolen till vinnläggande av en enhetlig rättstillämpning.

Grunder

I 34 kap. brottsbalken finns regler om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Genomgripande ändringar av kapitlets bestämmelser genomfördes 2016. Syftet med reformen var att förenkla och förtydliga de regler som gäller för hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts eller annars upphört (se prop. 2015/16:151 s. 1).

Enligt de regler som gällde fram till 2016 kunde domstolen när någon tidigare dömts till fängelse låta den tidigare utdömda påföljden avse också det nya brottet, döma särskilt för den tillkommande brottsligheten eller undanröja den tidigare påföljden och döma till en annan sorts påföljd för den samlade brottsligheten (34 kap. 1 § första stycket brottsbalken). Om den nya brottsligheten begåtts innan den tidigare domen börjat verkställas, gällde enligt 34 kap. 3 § andra stycket att domstolen, när den bestämde det nya straffet, så långt möjligt skulle se till att straffen tillsammans inte överskred det straffmaximum som kunde dömas ut enligt 26 kap. 2 § brottsbalken när fängelse används som gemensamt straff för flera brott.

Efter lagändringarna är huvudregeln (enligt 34 kap. 1 § första stycket brottsbalken) att när någon tidigare dömts till fängelse och har begått ett annat brott före domen (nyupptäckt brott) ska rätten bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Av 34 kap. 2 § följer att när rätten dömer till en ny påföljd för ett nyupptäckt brott ska den när påföljden bestäms iakttä att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Rätten får då döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. Några särskilda övergångsbestämmelser meddelades inte vid 2016 års reform. Reglerna i regeringsformen och lagen (1964:163) om införande av brottsbalken ska därför tillämpas. Detta innebär att bestämmelserna i brottsbalken ska tillämpas i sin äldre lydelse för gärningar som begåtts innan ändringarna trätt i kraft, om det leder till lindrigare påföljd (se a. prop. s. 81 f.).

När det gäller frågan om beaktande av utländska domar uttalas i propositionen till 2016 års lagändringar att det av artikel 3 i rådets rambeslut 2008/675/RIF om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat (s.k. beaktanderambeslutet) följer att domar avkunnade i en annan medlemsstat i vissa fall ska beaktas inom ramen för 34 kap. brottsbalken (se a. prop. s. 29).

Syftet med beaktanderambeslutet är att fastställa en minimiskyldighet för medlemsstaterna att beakta fällande domar som har avkunnats i en annan medlemsstat (p. 3 i preambeln).

Av artikel 3 i rambeslutet framgår hur en fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat ska beaktas vid ett nytt brottmålsförfarande. Varje medlemsstat ska enligt artikel 3.1 säkerställa att man vid ett brottmål mot en person beaktar tidigare fällande domar som avkunnats mot samma person på andra grunder i andra medlemsstater, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas och att likvärdig rättslig verkan tillerkänns

dem som för tidigare inhemska fällande domar i enlighet med nationell lagstiftning. Vidare följer av artikel 3.5 att om det brott för vilket det nya förfarandet genomförs har begåtts innan en tidigare fällande dom har avkunnats eller till fullo verkställts krävs inte att den utländska domen beaktas på ett sådant sätt att det begränsar domaren vid fastställandet av domen i det nya förfarandet. Medlemsstaterna ska dock se till att de nationella domstolarna i sådana fall på annat sätt kan beakta tidigare fällande domar som har utdömts av andra medlemsstater.

I p. 6 i preambeln uttalas att syftet med rambeslutet inte är att rättsliga beslut som fattats i en medlemsstat ska verkställas i en annan medlemsstat, utan syftet är snarare att göra det möjligt att tillmäta tidigare fällande domar som har avkunnats i en medlemsstat verkningar vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat i den mån som sådana verkningar tillmäts tidigare nationella fällande domar enligt lagstiftningen i den andra medlemsstaten. Rambeslutet innehåller därför ingen skyldighet att beakta sådana tidigare fällande domar exempelvis i fall där de uppgifter som erhållits enligt tillämpliga instrument inte är tillräckliga, eller där en inhemsk fällande dom inte skulle ha varit möjlig för den handling för vilken den tidigare fällande domen hade fastställts eller där den tidigare fastställda påföljden inte förekommer i den nationella lagstiftningen.

P. 9 i preambeln lyder på följande sätt.

Artikel 3.5 bör bland annat tolkas i överensstämmelse med skäl 8, på ett sådant sätt att om en nationell domstol under ett nytt brottmålsförfarande, när den beaktar en tidigare fällande dom som meddelats i en annan medlemsstat, är av den åsikten att ett utdömande av en viss straffnivå inom den nationella lagstiftningens gränser skulle leda till ett orimligt hårt straff för gärningsmannen, med tanke på omständigheterna och om syftet med bestraffningen kan uppnås med ett lägre straff, kan den nationella domstolen sänka straffnivån i enlighet därmed, om detta skulle ha varit möjligt i rent inhemska fall.

I samband med att rambeslutet antogs bedömde regeringen att rambeslutet inte förutsatte någon ändring eller upphävande av lag eller att ny lag skulle behöva stiftas. Beträffande förhållandet mellan artikel 3 i rambeslutet och 34 kap. brottsbalken anfördes bl.a. att medlemsstaternas skyldighet att i samband med ett nytt brottmålsförfarande mot en och samma person beakta tidigare fällande domar meddelade i andra medlemsstater, på samma sätt som inhemska domar, var genom artiklarna 3.3–3.5 begränsad. Det konstaterades därför att genom dessa artiklar fick rambeslutet en mycket begränsad betydelse för stora delar av 34 kap. brottsbalken. Av denna anledning ansågs att det inte fanns något hinder mot att 34 kap. brottsbalken bestod i oförändrat skick. Regeringen konstaterade vidare att innehållet i svensk lagstiftning innehåller många möjligheter att beakta tidigare fällande domar samt att även om det endast i ett fåtal fall uttryckligen anges att även utländska avgöranden ska beaktas i samma

utsträckning som inhemska, uppställer varken lagtext, förarbeten eller praxis något hinder för detta i övriga fall. Det ansågs därför inte nödvändigt med lagstiftningsåtgärder för att uppfylla kraven i rambeslutet (se promemoria 2008-01-21 från Regeringskansliet, Justitiedepartementet Ju 2008/1389/L5, s. 11 f.).

Av en rapport från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet och Rådet om medlemsstaternas genomförande av rambeslutet 2008/675/RIF (Bryssel den 2 juni 2014, COM (2014) 312 final) framgår bl.a. att de nationella genomförandebestämmelser som inkommit från 13 medlemsstater (däribland Sverige) har förefallit överlag vara tillfredställande (a.a., s. 11). Under avsnittet utvärdering av vissa grundläggande bestämmelser i rambeslutet och definition av fällande dom har vidare framgått (a.a., s. 6 f.) att flera medlemsstater, däribland Sverige, inte har fastställt några ytterligare krav för när fällande domar ska beaktas. I dessa medlemsstater konstaterades i rapporten att domstolarna helt enkelt kunde fästa samma vikt vid fällande domar som avkunnas i en annan medlemsstat som vid fällande domar som avkunnas i den egna staten (principen om domstolarnas handlingsutrymme).

I artikeln Europeiska unionens straffrätt i allmän domstol (I) uttalar Ulf Wallentheim och Joakim Zetterstedt följande (se SvJT 2021 s. 119 f.).

Det är inte helt klart hur en utländsk dom ska beaktas vid påföljdsbestämning och straffmätning i en svensk brottmålsrättegång. Praxis och doktrin som behandlar frågan är begränsad. Fram till nyligen har det varit ovanligt att domstolar ställts inför frågan och behovet av att kunna beakta utländska domar har varit begränsat. En närliggande fråga rör betydelsen för möjligheterna till verkställighet av påföljden för någon som döms i Sverige men har sin hemvist i ett annat EU-land. Inte heller den frågan har varit särskilt uppmärksammas i praxis och doktrin. Utvecklingen av EU:s straffrätt har dock medfört att läget nu är ett annat än tidigare.

Domstolarna är till följd av EU-samarbetet skyldiga att vid påföljdsbestämning och straffmätning beakta domar från andra EU-länder på samma sätt som tidigare svenska brottmålsdomar beaktas i ett brottmål. Skyldigheten följer av det s.k. beaktanderambeslutet som trädde i kraft 2010. Enligt rambeslutet ska brottmålsdomar från andra medlemsländer beaktas i brottmålsförfaranden på samma sätt som en nationell dom vid bestämmande av påföljd (artikel 3.1). Begreppet brottmålsförfarande omfattar inte bara rättegången och meddelandet av dom utan även förfaranden som föregår rättegången och verkställighetsförfarandet. Med beaktande avses bl.a. brottsrubricering, påföljdsval, straffmätning och verkställighet av påföljden (artikel 3.2). Den utländska påföljden får inte ändras, omprövas eller undanröjas (artikel 3.3 och 3.4). Vid prövning av brottslighet som har begåtts i tiden innan en tidigare meddelad utländsk dom är domstolen i det nya målet inte skyldig att beakta den utländska domen på samma sätt som en nationell dom, om detta medför att domstolen därmed begränsas i sin möjlighet att döma ut en påföljd. Skulle så vara fallet ska domstolen i stället på annat sätt beakta den utländska domen (artikel 3.5). För att en utländsk dom ska kunna beaktas krävs dock att

uppgifterna i domen är tillräckligt tydliga och att domen gäller gärningar som är straffbara även i det land där det nya brottmålsförfarandet äger rum.

Beaktanderambeslutet har inte föranlett särskild lagstiftning eller annars godkänts av riksdagen. Rambeslutet har bedömts inte kräva det och svensk lagstiftning har ansetts utan lagändring uppfylla rambeslutets krav. Bedömningen framstår inte som helt självklar.

I ett svenskt brottmål kan beaktande av en dom från ett annat EU-land ha inverkan på såväl val av påföljd som på straffmätningen. Den utländska domen ska betraktas som om den var meddelad i Sverige. Att en sådan dom kan beaktas i återfallshänseende måste anses stå klart. När det kommer till bestämmelserna i 34 kap. BrB torde en utländsk dom få någon reell betydelse endast när den brottslighet som ska prövas i ett svenskt brottmål är nyupptäckt i förhållande till den som prövades i den utländska domen (34 kap. 2 § BrB). Enligt beaktanderambeslutet får en dom från ett annat EU-land inte undanröjas eller ändras och det är heller inte möjligt att förverka villkorligt medgiven frihet från en sådan dom.

Hovrätterna har vid ett flertal tillfällen haft att ta ställning till tidigare utländska domar i tillämpningen av 34 kap. brottsbalken. Exempel på refererade fall är RH 2012:54 där hovrätten beaktade en tidigare dansk dom och bestämde fängelsestraffets längd till två år och sex månader, att jämföra med tingsrätten som inte beaktat domen och som bestämde påföljden till fängelse tre år och sex månader och RH 2016:7 där hovrätten beaktade en tidigare polsk dom och med anledning av den domen dömde ut ett kortare fängelsestraff än vad hovrätten annars hade dömt ut.

Min bedömning

Som redovisats ovan är syftet med Rådets rambeslut 2008/675/RIF (det s.k. beaktanderambeslutet) (se p. 6 i preambeln) att *göra det möjligt* (min kursivering) att tillmäta tidigare fällande domar som har avkunnats i en medlemsstat verkningar vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat, i den mån som sådana verkningar tillmäts tidigare nationella fällande domar enligt lagstiftningen i den andra medlemsstaten. Enlig p. 6 innehåller rambeslutet *ingen skyldighet* (min kursivering) att beakta sådana tidigare fällande domar, exempelvis i fall där de uppgifter som erhållits enligt tillämpliga instrument inte är tillräckliga, eller där en inhemsk fällande dom inte skulle ha varit möjlig för den handling för vilken den tidigare fällande domen hade fastställts eller den tidigare fastställda påföljden inte förekommer i den nationella lagstiftningen.

Vidare konstaterade regeringen som redovisats ovan i promemorian 2008-01-21, Ju 2008/1389/L5, att det inte fanns något hinder mot att 34 kap. brottsbalken bestod i oförändrat skick, att innehållet i svensk lagstiftning innehåller många möjligheter att beakta tidigare fällande domar samt att även om det endast i ett fåtal fall uttryckligen anges att även utländska avgöranden

ska beaktas i samma utsträckning som inhemska, uppställer varken lagtext, förarbeten eller praxis något hinder för detta i övriga fall (a.a., s. 11 f.).

I den nämnda rapporten från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet och Rådet om medlemsstaternas genomförande av rambeslutet 2008/675/RIF (Bryssel den 2 juni 2014, COM [2014] 312 final) konstaterades bl.a. att domstolarna i flera medlemsstater, däribland Sverige, kunde fästa samma vikt vid fällande domar som avkunnas i en annan medlemsstat som vid fällande domar som avkunnas i den egna staten (principen om domstolarnas handlingsutrymme).

Av det ovan anförda följer enligt min bedömning att tidigare domar som meddelats i andra länder *under vissa omständigheter* ska och kan beaktas enligt 34 kap. brottsbalken vid påföljdsbestämning och straffmätning. Domstolarna gör således i varje enskilt fall en bedömning av om det finns förutsättningar för att i det senare målet anpassa straffmätningen så att de samlade straffen motsvarar det straff som skulle ha dömts ut om hela brottsligheten bedömts i ett sammanhang (normalt den samlade brottslighetens straffvärde; jfr NJA 1994 s. 143).

Att så också sker framgår av de tidigare nämnda domarna RH 2012:54 och RH 2016:7. Det finns även ett stort antal domar från underrätterna där domstolarna ansett det stå klart att 34 kap. brottsbalken kan tillämpas med anledning av tidigare utländska domar (se t.ex. Svea hovrätts dom 2016-05-11 i mål nr B 9428-15, Svea hovrätts dom 2020-03-04 i mål nr B 10675-19, Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2016-11-22 i mål nr B 1490-16, Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2018-11-15 i mål nr B 1715-18 och Hovrätten för Västra Sveriges dom 2019-12-20 i mål nr B 4724-19).

I fall där det står klart att domstolen som utgångspunkt ska beakta en tidigare utländsk dom kan det i det enskilda fallet finnas anledning att ändå inte göra det.

Av beaktanderambeslutet, p. 9 i preambeln, framgår också att artikel 3.5 bland annat bör tolkas i överensstämmelse med p. 8 i preambeln, på ett sådant sätt att om en nationell domstol under ett nytt brottmålsförfarande, när den beaktar en tidigare fällande dom som meddelats i en annan medlemsstat, är av den åsikten att ett utdömande av en viss straffnivå inom den nationella lagstiftningens gränser skulle leda till ett *orimligt hårt straff* (min kursivering) för gärningsmannen, med tanke på omständigheterna och om syftet med bestraffningen kan uppnås med ett lägre straff, kan den nationella domstolen sänka straffnivån i enlighet därmed, om detta skulle ha varit möjligt i rent inhemska fall.

Regleringen i 34 kap. brottsbalken är, även efter reformen, utformad så att domstolen ska ha goda möjligheter att, beträffande den som tidigare har dömts

till t.ex. fängelse, genom sin dom ordna påföljdsförhållandena på ett lämpligt sätt. Som Borgeke konstaterar är detta också nödvändigt med hänsyn till att påföljdssituationen kan se så olika ut från fall till fall och det inte är möjligt för lagstiftaren att i förväg överblicka alla tänkbara situationer. Vidare konstaterar Borgeke att hanteringen av fall, där tidigare domar förekommer, i ganska stor utsträckning blir beroende av lämplighetsavgöranden (Martin Borgeke, Att bestämma påföljd för brott, 3 upp. 2016, s. 521 f.).

Av beaktanderambeslutet artikel 3.5 framgår även att domstolen, vid prövning av brottslighet som har begåtts i tiden innan en tidigare meddelad utländsk dom, i det nya målet inte är skyldig att beakta den utländska domen på samma sätt som en nationell dom, om detta medför att domstolen därmed *begränsas i sin möjlighet* (min kursivering) att döma ut en påföljd. Skulle så vara fallet ska domstolen i stället på annat sätt beakta den utländska domen.

För att en utländsk dom ska kunna beaktas krävs även att *uppgifterna i domen är tillräckligt tydliga* (min kursivering) och att domen gäller gärningar som är straffbara även i det land där det nya brottmålsförfarandet äger rum (beaktanderambeslutet, p. 6 i preambeln).

Enligt Borgeke kan av NJA 2009 s. 485 slutsatsen dras att om brotten i den tidigare och den senare domen ligger nära varandra tidsmässigt eller om det rör sig om huvudsakligen samma typ av brott, finns det skäl för en större reduktion av straffet än om samband av detta slag saknas (Martin Borgeke, Att bestämma påföljd för brott, 2 upp. 2012, s. 483). Sådana bedömningar förutsätter dock att information om dessa omständigheter finns tillgängliga för domstolen.

I förevarande mål är känt att Daniel Constantin dömts till fängelse åtta år och en månad för våldtäkt genom en lagakraftvunnen dom i Rumänien den 5 februari 2018. Domen finns inte tillgänglig i målet. Som en följd av detta saknas de grundläggande uppgifter som behövs för att domstolen ska kunna göra en straffmätning av den samlade brottsligheten och bestämma påföljden så att den blir väl avvägd i förhållande till den totala brottsligheten, alternativt konstatera att domstolen begränsas i sin möjlighet att döma ut en påföljd. Det gäller uppgifter såsom när brottsligheten ägt rum, om det är ett eller flera brott, omständigheterna kring brottet eller brotten, om gärningen är straffbar i Sverige, förutsättningarna kring straffmätningen, verkställigheten av påföljden m.m.

Domstolen har som framkommit ovan inte någon *skyldighet* att beakta den tidigare domen från Rumänien vid prövningen av påföljdsval och straffmätning. Under rådande omständigheter, d.v.s. i brist på uppgifter, har domstolen enligt min mening inte heller någon *möjlighet* att göra det.

Jag instämmer således i domstolarnas bedömning att förutsättningar saknas att beakta den tidigare domen från Rumänien, trots att det nu är fråga om nyupptäckt brottslighet. Inte heller i övrigt gör jag någon annan bedömning än den som domstolarna gjort i fråga om skuld, påföljd och utvisning. Enligt min uppfattning ska hovrättens dom därför stå fast.

Processuella frågor

Frågan om prövningstillstånd

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en överprövning kan sålunda enligt motiven inte föranleda dispens på denna grund (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken [version april 2021, Juno], kommentaren till 54 kap. 10 §).

Enligt min uppfattning är rättsläget klart och domstolarna beaktar utländska domar när förutsättningar finns, i enlighet med vad som måste anses vara förenligt med Rådets rambeslut 2008/675/RIF ordalydelse och syfte (se bl.a. RH 2012:54 och RH 2016:7). Mot bakgrund av vad som bl.a. uttalas i promemorian 2008-01-21 från Regeringskansliet (Justitiedepartementet Ju 2008/1389/ L5) torde inte något hinder mot detta föreligga.

Mot denna bakgrund finns enligt min mening inte något behov av vägledande uttalanden av Högsta domstolen i denna fråga. Vad Daniel Constantin anfört utgör inte heller skäl för extraordinär dispens.

Inte heller i övrigt finns i målet någon fråga som kräver vägledning från Högsta domstolen eller annars något skäl att meddela prövningstillstånd.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen skulle komma att meddela prövningstillstånd.

För det fall Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd i målet är det en förutsättning för att kunna ta ställning till om och i så fall i vilken utsträckning det svenska fängelsestraffet bör reduceras med beaktande av den rumänska

domen, att domstolen har tillgång till domen från Rumänien och eventuellt annat underlag som kan behövas, översatta till svenska.

Katarina Johansson Welin

Roger Waldenström

Kopia till:
Utvecklingscentrum
Åklagarkammaren i Uddevalla (AM-168752-19)